

**ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ «ΠΙΣΤΙΣ ΚΑΙ ΤΑΞΙΣ» Π.Σ.Ε.**

(Κρήτη, 6-14 Ὀκτωβρίου 2009)

ΕΚΘΕΣΗ

(Συνέχεια ἀπό τή σελ. 735 τοῦ προηγούμενου τεύχους)

**Ὑπό τοῦ Μητροπολίτη Κωνσταντίας
κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.**

Γ) Θεολογικές μελέτες καί δημοσιεύσεις κειμένων ἀπό τήν Ἐπιτροπή «Πίστewς καί Τάξεως».

27. Ἡ «Πίστις καί Τάξις» ἔθεσε τό δάκτυλο ἐπὶ τόν τύπο τῶν ἡλων μέ τήν ἐξέταση σημαντικῶν θεμάτων, πού εἴτε διαιροῦν τίς Ἐκκλησίες εἴτε ἀποτελοῦν τούς θεμελίους λίθους τῆς μεταξύ τους ἐνότητος. Γιά τό ζήτημα τῆς ὁρατῆς ἐνότητος ἔγιναν μακρές καί ἐπίπονες θεολογικές συζητήσεις, εἴτε στήν Ὀλομέλεια τῆς «Πίστewς καί Τάξεως» εἴτε στή Διαιρκή Ἐπιτροπή, εἴτε καί στίς Παγκόσμιες Διασκέψεις, εἴτε σέ Γενικές Συνελεύσεις καί σ' ἄλλες σχετικές συναντήσεις τοῦ ΠΣΕ. Τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν συζητήσεων εἶναι ἡ σημαντική παραγωγή θεολογικῶν μελετῶν.

28. Μεταξύ τῶν μελετῶν ὑπενθυμίζουμε τό πλέον διαδεδομένο κείμενο τῆς «Πίστewς καί Τάξεως» «Βάπτισμα, Εὐχαριστία, Ἱερwsύνη» (Baptism, Eucharist, Ministry=BEM). Δέν θά προβοῦμε σέ ὁποιοδήποτε σχολιασμό τοῦ κειμένου. Ἀναφέρουμε μόνο, ὅτι, ἔπειτα ἀπό τίς ἀπαντήσεις τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τοῦ κειμένου αὐτοῦ, διαφάνηκε ἡ ἀναγκαιότητα τῆς περαιτέρω μελέτης τῆς Ἐκκλησιολογίας. Τό ἀποτέλεσμα τῆς ἀναληφθεῖσας προσπάθειας ἦταν τό εὐρισκόμενο σήμερα ἐνώπιόν μας ἐκκλησιολογικό κεί-

μενο «Ἡ φύση καί ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας», ἀπό τό ὁποῖο κα-
λούμαστε νά δώσουμε τίς ἀναμενόμενες ἀπαντήσεις στά ἐρωτή-
ματα πού τίθενται ἀπό αὐτό.

29. Ἡ Ἐκκλησιολογία, ὅπως ἔχει τεθεῖ μέχρι τοῦ παρόντος γιά
τόν καθορισμό τῆς φύσεως καί τῶν κριτηρίων τῆς ὁρατῆς ἐνότη-
τας, γιά μεγάλο χρονικό διάστημα περιελάμβανε καθαρά ἐκκλη-
σιολογικά ζητήματα, πού πηγάζουν μέσα ἀπό τή θεολογία καί τή
ζωή τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως ἡ Γραφή, ἡ Παράδοση καί οἱ παραδό-
σεις, ἡ κοινή διατύπωση τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, ἡ Ἐκκλησία
καί τά μυστήρια κ.λπ. Ἀκολουθῶς ἔγινε προσπάθεια νά συζητη-
θοῦν καί οἱ λεγόμενοι μή θεολογικοί παράγοντες πού διαιροῦν τίς
Ἐκκλησίες. Ἔτσι, μέ τήν ὁρατή ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν συνδέ-
θηκαν κοινωνικά ζητήματα, ὅπως τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης,
τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, τῆς θέσεως τῆς γυναίκας στήν
Ἐκκλησία κ.λπ. Ἡ ὁρατή ἐνότητα εἶναι δυνατή, σύμφωνα μέ τήν
προοπτική αὐτή τῶν μή θεολογικῶν παραγόντων, μόνο μέ τήν
ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητας τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας. Ὅσο
συνεχίζεται ἡ διάσπαση τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, εἶναι ἀδύνα-
τη ἡ ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν.

30. Ἡ ἐκκλησιολογική συζήτηση στά διάφορα ἐπίπεδα μπο-
ροῦμε νά ποῦμε, ὅτι συνεχίσθηκε μέ τή συμβολή τῆς προηγούμε-
νης συνάντησης τῆς Ὀλομέλειας τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» στήν
Κουάλα Λουμπούρ τῆς Μαλαισίας, στήν ὁποία τέθηκε μία ἄλλη
παράμετρος, αὐτή τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησιολογίας μέσα σέ
ἕνα πλουραλιστικό περιβάλλον καί κυρίως σέ σχέση μέ τίς ἄλλες
θρησκείες καί πίστεις ἀνά τόν κόσμο⁽⁶⁾. Οἱ προηγθέντες διάφο-

6) Βλέπε: **Faith and Order at the Crossroads, Kuala Lumpur, 2004**. The Plenary Commission Meeting. Edited by Thomas F. Best. Faith and Order Paper No. 196. WCC Publications, Geneva 2005. Διδάκτορος Βασιλείου (Καραγιάννη), Μητροπολίτου Κωνσταν-
τίας - Ἀμμοχώστου, Ἐξ ἐθνῶν Ἐκκλησία - Ἐκκλησία τῶν ἐθνῶν. Ὁρθόδοξη Ἐκκλησιολο-
γία καί πολλότητα. Παράδειγμα ἐρμηνείας τοῦ σύγχρονου Πλουραλισμοῦ. Πρακτικά Διε-
θνοῦς Πολιτικοῦ Συνεδρίου. Ἔθνος, Θρησκείες - Ὁρθοδοξία καί τά Νέα Εὐρωπαϊκά Δε-
δομένα. 17-19 Ἀπριλίου, 2005. Ἀθήνα, Ἑλλάδα.

ροι διαθρησκειακοί διάλογοι ἔθεσαν προβληματισμούς γιά τήν ἄρμονική συνεργασία μεταξύ τῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου καί γιά τήν εἰρηνική συνύπαρξη, ἔγινε δέ προσπάθεια μιᾶς συγκριτικῆς θεολογικῆς προσέγγισης. Ἡ Ὀλομέλεια τῆς Κουάλα Λουμπούρ θέλησε νά ὑπερβεῖ αὐτό τό στάδιο καί νά ἐξετάσει, μέσα ἀπό τή Χριστολογία καί Ἀνθρωπολογία τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «διό προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθώς καί ὁ Χριστός προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ» (Ρωμ. 15, 7), τή δυνατότητα ἀναπτύξεως μιᾶς Ἐκκλησιολογίας πού νά μή εἶναι ἀποκλειστική καί ἀπορριπτική τῶν ἄλλων θρησκειῶν. Ποία, δηλαδή, εἶναι ἡ θέση καί ἡ σχέση τῶν μή χριστιανικῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου μέ τήν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ τῆς Παλαιᾶς καί Καινῆς Διαθήκης; Ποῦ καί πῶς προσφέρεται ἡ σωτηρία; Ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ περιορίζεται σέ μόνη τή βιβλική τοιαύτη; Ἔτσι, ἡ Χριστολογία, οἱ ἄλλες θρησκείες καί τά ἀνωτέρω ἐρωτήματα εἶναι σημαντικά γιά τή σύγχρονη Ἐκκλησιολογία⁷⁾. Ἐπιπρόσθετα, οἱ ἄλλες ὑπό ἐπεξεργασία θεολογικές μελέτες, ὅπως ἡ «*Ἠθική Διάκριση στίς Ἐκκλησίες*» (Moral Discernment in the Churches) καί «*Παράδοση καί παραδόσεις. Ἡ χρήση τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐθεντιῶν*» (Tradition and traditions. The use of Church Authorities), εἶναι ἐνδεικτικές τῆς διευρύνσεως τοῦ ἐκκλησιολογικοῦ προβληματισμοῦ καί τῆς ἐξετάσεως ζητημάτων πού διαιροῦν τίς Ἐκκλησίες σήμερα.

Δ) «*Πίστις καί Τάξις*». *Παρελθόν, παρόν καί μέλλον.*

31. Ἡ «Πίστις καί Τάξις», ὅπως διαπιστώνουμε ἀπό τίς προηγούμενες ἀναφορές μας, ἔχει ἐπιτελέσει σημαντικό ἔργο καί μεγάλα βήματα, ὑποβοηθώντας τίς Ἐκκλησίες στήν ἀναζήτηση τῆς ἐνότητάς τους. Εἴτε ὡς κίνημα εἴτε ὡς Ἐπιτροπή τοῦ Παγκοσμίου

7) Βλέπε: Rev. Prof. S. Mark Heim, Sharing Our Differences. Koinonia and the Theology of Religious Plurality. In: Faith and Order at the Crossroads, Kuala Lumpur 2004, op. cit., pp. 309-332.

ου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, συνέβαλε τά μέγιστα στήν ἀνάπτυξη τῶν διμερῶν καί πολυμερῶν θεολογικῶν διαλόγων.

32. Ἐχω πεῖ στήν ἀρχή, ὅτι κρίνω, πῶς ἡ παροῦσα συνάντηση τῆς Ὀλομελείας τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» εἶναι σημαντική γιά ποικίλους λόγους. Αὐτοί ἀφοροῦν τήν ἴδια τήν Ἐπιτροπή στίς σχέσεις της εἴτε μέ τό ΠΣΕ εἴτε μέ τίς Ἐκκλησίες μέλη. Ἐχω τήν πεποίθηση καί τή βεβαιότητα, ὅτι τό ἔργο τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» ἐκτιμᾶται τόσο ἀπό τίς Ἐκκλησίες ὅσο καί ἀπό τό ἴδιο τό ΠΣΕ.

33. Τό θέμα τῆς παρούσης Ὀλομελείας, *«Κεκλημένοι εἰς μίαν Ἐκκλησίαν»*, ἄπτεται τοῦ συνόλου τοῦ ἔργου τῆς «Πίστεως καί Τάξεως», ἀπό τήν ἀρχή τῆς ὑπάρξεώς της ὡς κινήματος γιά τήν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν καί μεταγενέστερα ὡς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΠΣΕ. Ἡ παροῦσα Ὀλομέλεια καλεῖται νά καθορίσει τή βούληση τῶν Ἐκκλησιῶν γιά τό θέμα τῆς ἐνότητας καί νά ἐπαναπροσδιορίσει τή φύση τῆς ἐπιδιωκομένης ἐνότητας. Μέ ἄλλα λόγια, καλούμεθα νά ἀνοίξουμε νέους ὀρίζοντες, νά χαράξουμε νέες προοπτικές καί νά προδιαγράψουμε νέους ὁραματισμούς σ' αὐτήν τήν κλήση γιά τήν ἐνότητα, οὕτως ὥστε νά ἐξέλθουμε ἀπό τά ἀδιέξοδα καί τίς κατὰ καιρούς διακυμάνσεις στήν Οἰκουμενική Κίνηση, στή ζωή τῶν Ἐκκλησιῶν μας καί στίς σχέσεις μεταξύ τους μέσα σέ μία συνεχῶς μεταβαλλόμενη κοινωνία. Σέ τελική ἀνάλυση, ἐκεῖνο πού κρίνεται εἶναι ἡ ἱκανότητα καί ἡ ἀξιοπιστία τῶν Ἐκκλησιῶν μέσα στόν κόσμο νά μεταδώσουν τό ἐνοποιό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ.

34. Τό ἔργο τῆς Ὀλομελείας θά καθορίσει τό μέλλον καί θά βοηθήσει τήν περαιτέρω πορεία τῆς «Πίστεως καί Τάξεως». Θά πρέπει νά ὁμολογήσουμε, ὅτι τήν τελευταία περίοδο, ἔνεκα ἐνδογενῶν καί ἐξωγενῶν παραγόντων, παρατηρεῖται μία συρρίκνωση τῆς Ἐπιτροπῆς, εἴτε αὕτη εἶναι καταστατική, πού καθορίζει τή σχέση της μέ τό ΠΣΕ, ὅπως π.χ. τήν κατάργηση τοῦ προηγούμενου καθοριστικοῦ ρόλου τῆς Ὀλομελείας, εἴτε ἀφορᾷ τό Ἐπιτελεῖο μέ τή μείωση τῶν στελεχῶν του, εἴτε ἀφορᾷ τήν οἰκονομική πτυχή, μέ ἀποτέ-

λεσµα τή συρρίκνωση καί τῶν προγραµµάτων καί τῶν θεολογικῶν μελετῶν. Ἐχοµε, ἐπίσης, δεχθεῖ κριτική ὅτι ἡ ἐνασχόλησή µας μέ τά λεγόμενα «παραδοσιακά» θεολογικά ζητήµατα δέν ἀνταποκρίνεται στήν ἡµερήσια διάταξη τοῦ ΠΣΕ καί γι' αὐτό πρέπει νά διευρύνουµε τούς ὀρίζοντες τῶν μελετῶν τῆς Ἐπιτροπῆς γιά νά καλύψουν καί τούς σύγχρονους κοινωνικούς προβληµατισµούς.

35. Εἶναι προφανές, ὅτι οἱ σύγχρονες προκλήσεις εἶναι πολλές καί δέν ἀφήνουν ἀνεπηρέαστη τή ζωή τῶν Ἐκκλησιῶν µας. Νοµίζω δέ, ὅτι ἡ «Πίστις καί Τάξις» δέν ἐθελοτυφλεῖ ἐνώπιον αὐτῶν τῶν προκλήσεων. Ἐν τούτοις, ἡ ἱστορία καί ὁ σκοπός τῆς ἰδρύσεως τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» δέν πρέπει νά ὑποτιµηθοῦν καί νά ὑποβιβασθοῦν. Ἡ ἀναζήτηση τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν πρέπει πάντοτε νά εὐρίσκεται στό ἐπίκεντρο τῶν δραστηριοτήτων τῆς «Πίστεως καί Τάξεως»⁽⁸⁾. Ἀλλωστε, ἔχει λεχθεῖ κατ' ἐπανάληψη, ὅτι ἡ «Πίστις καί Τάξις» εἶναι τό µεγαλύτερο βῆµα διεξαγωγῆς πολυµερῶν θεολογικῶν διαλόγων καί τό προνόµιο αὐτό δέν µπορεῖ καί δέν πρέπει νά ἐγκαταλειφθεῖ, δεδομένου καί τοῦ γεγονότος ὅτι στήν «Πίστη καί Τάξη» συµµετέχει καί ἡ Ρωµαιοκαθολική Ἐκκλησία ὡς πλήρες μέλος, μέ σηµαντική συµβολή στίς μέχρι τοῦδε θεολογικές μελέτες τῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως ἐπίσης καί µερίδα Πεντηκοστιανῶν. Τά κλισέ διαχωρισµοῦ «παραδοσιακῶν» καί «σύγχρονων» θεολογικῶν θεµάτων µόνο σύγχυση µπορεῖ νά ἐπιφέρουν, γιατί θέµατα πού ἔγιναν αἰτία διαιρέσεων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐφ' ὅσον συνεχίζουν νά ἀποτελοῦν τή λυδία λίθο τῶν διαιρέσεων, εἶναι ἐξ ἴσου σύγχρονα γιά τίς Ἐκκλησίες. Θά παραθέσουµε τούς λόγους τοῦ Μητροπολίτη Περγᾶµου Καθηγητῆ Ἰωάννη Ζηζιούλα γιά τό θέµα αὐτό:

36. «Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά παραµεῖνει στό κέν-

8) Βλέπε: **Metropolitan John (Zizioulas)** of Pergamon, *Faith and Order yesterday, today and tomorrow*. **Gunther Gassmann**, *What is Faith and Order?* **Mary Tanner**, *What is Faith and Order?* (Papers prepared for a Faith and Order consultation with Younger Theologians held at Turku, Finland, 3-11 August 1995).

τρο τοῦ ἔργου τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» καί πρέπει νά συνεχίσει τό ἐνδιαφέρον γιά τήν ὁρατή ἐνότητα σέ ὅλες τίς θεμελιώδεις πλευρές (δομή, ἱερωσύνη, μυστήρια κ.λπ.). Ἀλλά αὐτή δέν θά πρέπει νά εἶναι μία ἐνότητα χωρίς νόημα γιά τίς ζωές τῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων -ἐξ ἴσου Χριστιανῶν καί μή Χριστιανῶν. Θά πρέπει νά εἶναι μία ἐνότητα, ἡ ὁποία νά προσφέρει τόν ἐσχατολογικό κόσμο, μέ ἄλλα λόγια τήν ὑψιστή ἐλπίδα καί ἔννοια, μία ἐνότητα ἡ ὁποία θά ἔχει ἐπιδράσει στήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη καί πολιτισμό. Κατά συνέπεια, δέν θά πρέπει νά εἴμαστε ποτέ ἱκανοποιημένοι μέχρις ὅτου οἱ συμφωνίες μας στά παραδοσιακά ζητήματα, τά ὁποῖα μᾶς διαιροῦν, ἀποκαλύψουν τήν εὐρύτερη σημασία πού ἔχουν γιά τή ζωή τοῦ κόσμου. Τό ἰσοζύγιο μεταξύ τῆς «ἐνότητας τῆς Ἐκκλησίας» καί τῆς «ἐνότητας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους» στό ἔργο τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» ἦταν σημαντικό ἀπό αὐτή τήν ἄποψη. Ἐν τούτοις, πρέπει νά ἐπεκταθεῖ καί νά περιλάβει καί θέματα γιά τόν μή ἀνθρώπινο κόσμο, ὅπως ἡ παρουσία τῆς οἰκολογικῆς κρίσεως καθιστᾷ τοῦτο ὅλο καί περισσότερο σαφές».

37. Ὁ Lukas Fischer διερωτᾷται γιά τό ποιες εἶναι οἱ σημαντικές κατευθύνσεις τῶν Ἐκκλησιῶν κατά τήν τρίτη χριστιανική χιλιετία, γιά νά καταλήξει στό συμπέρασμα, ὅτι ἡ μετάβαση ἀπό τή μία χιλιετία στήν ἄλλη δέν ἀνοιξε νέους ὀρίζοντες παρά τίς πολλές ἀλλαγές πού ἐπῆλθαν εἴτε στήν ἐσωτερική ζωή τῶν Ἐκκλησιῶν, εἴτε στίς σχέσεις μεταξύ τους, εἴτε ἔνεκα τῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν, ἠθικῶν καί οικονομικῶν ἀλλαγῶν στή φυσιογνωμία τοῦ σύγχρονου κόσμου. Ἔτσι, οἱ παράγοντες, οἱ ὁποῖοι καθόρισαν τήν ἱστορία τῶν Ἐκκλησιῶν κατά τίς προηγούμενες δεκαετίες συνεχίζουν νά ἐπιδρῶν ἀκόμα καί σήμερα. Οἱ διαιρέσεις μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν παραμένουν ὡς τό κατ' ἐξοχήν πρόβλημα πού πρέπει νά βρεῖ τή λύση του⁹⁾.

9) Βλέπε: **Lukas Fisher**, Major Trends in the Life of the Churches. In: A History of the Ecumenical Movement, Volume 3, 1968-2000. Edited by John Briggs, Mercy Anba Oduyoye and Georges Tsetsis. World Council of Churches, Geneva 2004, pp. 23-50.

38. Βεβαίως, στίς άνωτέρω κρίσεις τών σημαντικών προσωποκοτήτων τής Οίκουμενικής Κινήσεως, θά λέγαμε, ότι ή Οίκουμενική Κίνηση γενικότερα καί ειδικότερα ή «Πίστις καί Τάξις» έθεσαν τίς βάσεις γιά τήν υπέρβαση τών διαιρέσεων κατά τήν τρίτη χιλιετία. Η ύπαρξη καί ή συνέχιση τοῦ έργου τής «Πίστεως καί Τάξεως» είναι απόλυτα συνδεδεμένη μέ τή βούληση τών Έκκλησιών μελών. Αυτές θά πρέπει νά καθορίσουν τό μέλλον τής «Πίστεως καί Τάξεως», καθώς καί τό περιεχόμενο τής ήμερησίας διατάξεως, γιατί τό έργο της είναι έργο τών Έκκλησιών μελών. Παρά τήν καταστατική άρση τοῦ καθοριστικοῦ ρόλου τής Όλομελείας, αυτή έχει τή δυνατότητα νά συμβάλει ουσιαστικά στό θεολογικό καί εκκλησιολογικό έργο τής Επιτροπής. Η συμμετοχή εκπροσώπων Έκκλησιών από τό σύνολο τών Χριστιανικών Όμολογιών, έν πρώτοις, μεταφέρει τή βούληση τών Έκκλησιών μελών γιά τήν ένότητα. Επιπροσθέτως, μεταφέρεται ό προβληματισμός τών συγχρόνων κοινωνιών ανά τόν κόσμο. Γιά τό λόγο αυτό ή Διαρκής Επιτροπή συζήτησε επανειλημμένως τή δυνατότητα συμμετοχής τών μελών τής Όλομελείας στά διάφορα τρέχοντα θεολογικά προγράμματα.

39. Μέσα σέ αυτά τά πλαίσια, αυτό πού θά πρέπει ίσως ή παρούσα Όλομέλεια νά ζητήσει από τά υπεύθυνα όργανα τοῦ ΠΣΕ (Γενική Γραμματεία, Έκτελεστική καί Κεντρική Έπιτροπή), είναι όπως ή «Πίστις καί Τάξις» αποκτήσει περισσότερη όρατή παρουσία μέσα στην παρούσα έσωτερική δομή τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών καί αποκτήσει μεγαλύτερη αυτοτέλεια γιά νά μπορεί νά έπιτελεί τό έργο, γιά τό όποιο ιδρύθηκε καί νά αναβαθμίσει τό ρόλο της μέσα στον Έκκλησιαστικό αυτό Όργανισμό. Η σημερινή θέση τής «Πίστεως καί Τάξεως» στό ΠΣΕ είναι αυτή τής υπο-ένότητας μέσα στό πρόγραμμα Ρ2. Τό σκεπτικό στηρίζεται, άφ' ενός μέν στό γεγονός τής ιστορικότητας τοῦ κινήματος τής «Πίστεως καί Τάξεως», πού αναφέραμε πρίν, άφ' έτέρου δέ στή συμμετοχή στην Έπιτροπή τής Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας ως πλήρους μέλους, καθώς καί άλλων Έκκλη-

σιών πού δέν εἶναι μέλη τοῦ ΠΣΕ. Ἐξ ἄλλου, τό σύνολο τῶν Ἐκκλησιῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς φανερώνει μεγάλο καί ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά τό ἔργο τῆς «Πίστεως καί Τάξεως».

Ε) Καταληκτικές σκέψεις.

40. Στό σημεῖο αὐτό θά ἐπαναλάβω μερικές ἀπό τίς σκέψεις πού ἀνέπτυξα στήν Ἑκθεσή μου ἐνώπιον τῆς Διαρκοῦς Ἐπιτροπῆς κατὰ τήν τελευταία της συνάντηση πέρυσι στό Κάϊρο τῆς Αἰγύπτου (17-21 Ἰουνίου 2008). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, σχολιάζοντας τούς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου στήν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολή: «Μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ» (Ἐφ. 4, 13), γράφει: *«Εἰς τὴν ἐνότητα, φησί, τῆς πίστεως. Τοῦτέστιν, ἕως ἂν δειχθῶμεν πάντες μίαν πίστιν ἔχοντες. Τοῦτο γάρ ἐστίν ἐνότης πίστεως, ὅταν πάντες ἔν ὧμεν, ὅταν πάντες ὁμοίως τὸν σύνδεσμον ἐπιγινώσκωμεν. Μέχρι τότε ἐργάζεσθαι χρή. Ὅταν πάντες ὁμοίως πιστεύωμεν, τότε ἐνότης ἐστίν»*⁽¹⁰⁾.

41. Ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία διαχρονική ἀναζήτησις. Ἀρχίζει ἤδη μέ τίς πρῶτες ἀναφορές στήν Καινὴ Διαθήκη. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός στήν Ἀρχιερατικὴ του προσευχή, λίγο πρὶν ἀπὸ τό πάθος τοῦ Σταυροῦ, προσευχήθηκε γιά τούς Μαθητές καί τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων, *«ἵνα πάντες ἔν ὧσιν, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἔν ὧσιν...»* (Ἰωά. 17, 21). Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐπίσης, κάνει τίς δικές του ἀναφορές γιά τὴν ἐνότητα καί ἀναπτύσσει τὴν ἐκκλησιολογικὴ εἰκόνα τοῦ «σώματος καί τῶν μελῶν» γιά νά καταστήσει σαφές τό νόημα καί τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

42. Ἐν κατακλειδί, θά ἐπαναλάβουμε αὐτὴν τὴν προσευχή τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *«ἵνα πάντες ἔν ὧσιν, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἔν ὧσιν, ἵνα ὁ κό-*

10) Ὁμιλία εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους ΙΑ'. PG 62, 83.

σμος πιστεύση ὅτι σύ με ἀπέστειλας» (Ίω. 17, 21), λόγοι πού ἀποτελοῦν ὕψιστη κλήση πρὸς ὅλους ἐμᾶς ὥστε νά γίνουμε μία ἀδιαίρετη Ἐκκλησία.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΣΤΟ ΝΑΟ

Σεβασμιώτατε,

Σεβαστοί πατέρες,

Ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Αὐτές τίς μέρες, 120 ἐκπρόσωποι ἀπό διάφορες Χριστιανικές Ὁμολογίες, καθὼς καί ἄλλοι σημαντικοί προσκεκλημένοι, θρισκόμαστε στήν Κρήτη, στήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία, ὅπου συνέρχεται ἡ Ὁλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Ἀρχισε στίς 6 καί θά ὀλοκληρωθεῖ στίς 14 τοῦ τρέχοντος μηνός Ὁκτωβρίου.

Νά ὑπενθυμίσω, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τίς παρελθούσες ἡμέρες στήν περιοχή αὐτή ὠφειλόταν καί στό γεγονός αὐτό, γιά νά κηρύξει τίς ἐργασίες τῆς Συνελεύσεως τῆς Ὁλομελείας αὐτῆς.

Ἡ Ἐπιτροπή τῆς «Πίστεως καί Τάξεως» εἶναι μία ἀπό τίς σημαντικότερες Ἐπιτροπές καί προϋπῆρχε τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Τό 1927 πραγματοποίησε τήν πρώτη Παγκόσμια Διάσκεψη στή Λωζάννη τῆς Ἑλβετίας. Τό 1948, μέ τήν ἴδρυση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἔγινε μία ἀπό τίς Ἐπιτροπές του.

Σκοπός τῆς ιδρύσεως τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἦταν ἡ ἀναζήτηση τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν καί ἐξέφραζε τήν ἀγωνιώδη κραυγή τῶν Ἐκκλησιῶν γιά τό σκοπό αὐτό. Αὐτό ἐρμηνεύει τή μαζική συμμετοχή ἐκπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν στίς Παγκόσμιες Διασκέψεις πού πραγματοποιήθηκαν κατὰ καιρούς, στίς ὁποῖες ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶχε δώσει δυναμικά τό παρόν της καί πρωτοστατοῦσε σέ αὐτήν τήν προσπάθεια. Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης διετέλεσε μέλος τῆς Ὁλομελείας καί

Ἀντιπρόεδρος γιά μακρό χρονικό διάστημα, ὅπως καί ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σασίμων Γεννάδιος, ὁ ὁποῖος κήρυξε πρό ὀλίγου τό θεῖο λόγο.

Ὑπό τά δεδομένα αὐτά, ἡ «Πίστις καί Τάξις» ἔχει γίνει τό μεγαλύτερο θεολογικό βῆμα στόν κόσμο, ὅπου διεξάγονται οἱ πολυμερεῖς, ὅπως τούς ὀνομάζουμε, θεολογικοί διάλογοι, μέ σκοπό, ὅπως λέχθηκε, τήν ἐνότητα τῶν διηρημένων Χριστιανῶν.

Ἡ Διαρκής Ἐπιτροπή τῆς «Πίστewς καί Τάξεως» συνέρχεται σχεδόν κάθε χρόνο γιά νά προωθήσει τίς διάφορες θεολογικές μελέτες, ὅπως αὐτές πού ἔχουμε πρὸς ἐξέταση αὐτές τίς μέρες ἐνώπιον τῆς Ὀλομελείας, ἐνῶ ἡ Ὀλομέλεια συνέρχεται μία φορά μεταξύ δύο Γενικῶν Συνελεύσεων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν. Δύο Γενικές Συνελεύσεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἀπέχουν χρονικά ἢ μία ἀπό τήν ἄλλη ἐπτά ἔτη. Σ' αὐτό τό διάστημα εἶναι πού συνέρχεται ἡ Ὀλομέλεια τῆς «Πίστewς καί Τάξεως».

Ὅταν συνεδριάζουμε σέ ἓνα τόπο, σκοπός μας δέν εἶναι ἀπλῶς νά κάμουμε θεολογικό διάλογο καί νά καταλήξουμε σέ κάποια συμπεράσματα, ἀποκομμένοι ἀπό τόν κόσμο καί τήν κοινωνική πραγματικότητα, ἀλλά νά ἔλθουμε καί σέ ἐπαφή μέ τήν Ἐκκλησία τοῦ τόπου. Γιά τό λόγο αὐτό βρισκόμαστε σήμερα ἀνάμεσά σας γιά νά λάβουμε τό δικό σας μήνυμα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καί τή δική σας στήριξη γιά τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐπιτελοῦμε, καί ἀμοιβαίως νά σᾶς μεταφέρουμε καί ἐμεῖς τό δικό μας μήνυμα ἀπό τίς Ἐκκλησίες καί Ὁμολογίες πού ἐκπροσωποῦμε.

Τήν ἐπίσημη αὐτή ὥρα, ἐπιτρέψατέ μου νά ἐκφράσω τίς εὐχαριστίες καί τήν εὐγνωμοσύνη μου προσωπικά καί ἐκ μέρους ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ὀλομελείας πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, γιατί εὐαρεστήθηκε νά παρευρεθεῖ γιά νά κηρύξει τήν ἑναρξη τῶν ἐργασιῶν καί νά ὁμιλήσει ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ὀλομελείας: «Κεκλημένοι εἰς τήν μίαν Ἐκκλησίαν». Ὁ Παναγιώτατος ὑπογράμμισε, ὅτι «ἡ ἐνότητα, τήν ὁποία

ἐπιζητοῦμε, εἶναι ἓνα ἄνωθεν δῶρο, τό ὁποῖο ἐμεῖς ὀφείλουμε νά ἐπιδιώξουμε μέ ἐπιμονή, ἀλλά καί μέ ὑπομονή, δέν εἶναι κάτι τό ὁποῖο ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικά καί μόνο ἀπό ἐμᾶς, ἀλλά ἀρχικά ἀπό τήν κρίση τοῦ Θεοῦ καί ἀπό τόν «καιρό», ὅπως ὀνομάζεται ἡ διάρκεια στήν ἀρχαία ἐλληνική.

Παρόλα αὐτά, αὐτό τό ἱερό δῶρο τῆς Ἑνότητος εἶναι κάτι, τό ὁποῖο ἀπαιτεῖ ἀπό ἐμᾶς δραστικές μετατροπές καί ἀναπροσανατολισμό, οὕτως ὥστε μέ ταπεινότητα νά ἐπιστρέψουμε στίς κοινές μας ρίζες τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας καί στή θρησκευτική κοινότητα τῶν Ἀγίων, ἀλλά ἐπίσης νά ἐμπιστευθοῦμε ἑαυτούς καί νά ἀφεθοῦμε στήν Οὐράνια Βασιλεία καί Ἐξουσία τοῦ Θεοῦ».

Εὐχαριστοῦμε, ἐπίσης, τό Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο, Πρόεδρο τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, καί στό πρόσωπό του τό Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. Εἰρηναῖο καί ὅλη τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης γιά τή βοήθεια καί συμπαράστασή τους, τόσο στήν ὁργάνωση, ὅσο καί στήν ὁμαλή διεξαγωγή τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεώς μας.

Dear sisters and brothers in Christ,

It is a privilege and honour for us all to be present in the celebration of the Divine Liturgy, celebrated by His Eminence Metropolitan of Kissamos and Selinos and at the same time President of the Orthodox Academy of Crete, in which, these days, takes place the meeting of the Plenary of the Commission of Faith and Order.

In the Orthodox Church today, as His Eminence Metropolitan Gennadios reminded us, is celebrating the Holy Fathers of the Seventh Ecumenical Council, which had to face the problem of iconoclasm. This is an example of how we put in front of us the fathers and mothers as the authorities of our faith, the living

experience of the faith which guides us to the salvation and the holiness, to the eschatological kingdom of God, according to the discussion we had yesterday, and their message and example could teach us today. They had to fight for the unity of the Church and the clarity of the faith.

We have also the unique opportunity to be in contact today with the local Eucharistic Community, the local Church, which is at the same time One, Holy, Catholic and Apostolic, because of the celebration of the Lord's Table and we are looking for the day when all Christians could take part to this Eucharistic celebration.

The presence of His All Holiness the Ecumenical Patriarch for the official inauguration of the Plenary and His address to its main theme, «Called to be the one Church», underlines the very importance of this meeting but also of the Commission of Faith and Order. We ask the delegates of the Ecumenical Patriarchate to transmit once again our thanks to His All Holiness.

We are very grateful equally to His Eminence the Metropolitan of this diocese and of course to His Eminence the Archbishop of Crete Eirinaios and the Church of Crete as a whole for their support and help for the organization and the successful ruling of the sessions of the Plenary of Faith and Order in the Orthodox Academy of Crete.

In this very important moments, allow us to offer to you, as sing of our thanks and gratitude a small gift as souvenir of our presence here these days.

Ἐπιτρέψτε μας νά σᾶς προσφέρουμε αὐτό τό μικρό ἀντίδωρο ὡς ἀνάμνηση τῆς ἐδῶ παρουσίας μας καί σᾶς παρακαλοῦμε νά εὐχεσθε «ὑπέρ τῆς τῶν πάντων ἐνότητος», ὅπως καί ὁ Κύριος πα-
ρακάλεσε τόν Πατέρα νά διατηρηθεῖ ἡ ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας
του.